

BLONDIE ZVIEDRI UZ LATVIEŠU SKATUVES

Režisores Paulas Pļavnieces iestudējums *Mēs, Sālsvārnas salas vasarnieki* ir teju ideāla bērnu izrāde, un no tās strāvo neizmērojams, silts labestīgums **Teksts Henrieta Verhoustinska, LTV**

Mazi zviedru namiņi (ķiršsarkani ar baltiem logu rāmīšiem), piestātne, stēķi, kuģīši un vēl citi deminutīvi, aprakstot Latvijas Nacionālā teātra izrādes *Mēs, Sālsvārnas salas vasarnieki* skatuvi, ko bērnu rotaļu laukumam līdzīgi iekārtojis scenogrāfs Kristaps Kramiņš, ir vietā, jo spēles laukums mērķtiecīgi apbūvēts tā, lai aktieriem būtu maz vietas. Izrādē, kas tapusi pēc Astridas Lindgrēnes grāmatas, apzināti notiek rotaļas ar mērogiem, jo galu galā ir jāpieņem spēles noteikumi, pēc kuriem sešgadīgs meitentiņš ir pieaugušas sievietes augumā. Mājiņas, kas par mazu, džemperu, kas par lielu, milzu sanbernārs, kura galvu kustina tā saimnieki, un ronēns uz riteņiem.

PRIEKŠ UN C VITAMĪNS

Mēs, Sālsvārnas salas vasarnieki ir teju ideāla bērnu izrāde ne tikai visu šo ingredientu dēļ, bet galvenokārt tāpēc, ka no tās strāvo neizmērojams, silts labestīgums. Pat «Jaunais» kapitālists Karlberga kungs, kurš grib nopirkt un nojaukt Melkersonu ģimenes iemīļoto Galdnieka māju, lai vietā uzceltu bungalo (!), Jura Hirša sirdsgudrā atveidā ir lāga vīrs, kurš vienkārši grib izpatikt izlutinātajai un pūkainajai meitai – Sanītas Paulas Lotai –, un zaudējums šajā konkurencē neliedz tiem abiem vienoties ar pārējiem fināla dziesmā. Edgara Mākena dziesmas ir kaut kas īpašs – tik sirsniņas un dungojamas tās ir. Paredzu šīm kompozīcijām tikpat spožu nākotni kā savulaik Arņa Medņa dziesmām citā Lindgrēnes dramatisējumā teātrī – *Pepijā*.

Režisore Paula Pļavniece ir iestudējusi daudz pieaugušo izrāžu, kuru vidū ir, piemēram, skaudrais, tumšais stāsts par holokausta īstenotāju Viktoru Arāju un viņa tiesas prāvu – *Nebiju. Nezinu. Neatceros* (izrāde ir skatāma LTV izrāžu cikla *Teātris. zip* īpašajā izlasē). Tomēr režisores specializācija ir bērnu izrādes, kas Paulai Pļavniecei padodas gaišas, priecīgas un azartiskas, un arī *Mēs, Sālsvārnas salas vasarnieki* nav izņēmums. Lai arī Kalles Gunnarsona dramatisējumā, ko artistiski iztulkojusi Vizma Grīnberga, nav dažu manis iemīļotu epizožu (piemēram, Melkera ierīkotā tekne virtuvē, kas appludina to bez Čorvenas palīdzības), izrādē iepriecina brīvības telpa, ko starp dramatisējuma struktūru, mūzikas ierāmējumu un Agates Bankavas aktīvo kustību partitūru režisore atstāj aktieriem, kuri katrs,

■ Režisores Paulas Pļavnieces specializācija ir bērnu izrādes, kas viņai padodas gaišas un azartiskas, un arī *Mēs, Sālsvārnas salas vasarnieki* nav izņēmums. Foto – Kristaps Kalns

IZRĀDĒ APZINĀTI NOTIEK ROTAĻAS AR MĒROGIEM

šķiet, ielikuši lomā kaut ko no sevis. Ietērpti Bertas Vilipsones košajos, ērtajos tērpos un milzu džemperos, Kristiana Aglonieša zviedriski blondajās parūkās *à la* 70. gadi, Gundas Zvirbules vasarraibumaini nogrimēti, tie, kuri tēlo bērnus, iemieso visu bērnu dienu liksmību un arī brīžam neapturamās bēdas, kādas vien varat iedomāties. Kā aktīvi putojošs C vitamīns ir Elizabetes Lielmanes kareivīgā, aktīvā Tedijs un Janas Ļisovas māsaī pakaļ darošā Fredija, Melkera vidējie bērni – Matīsa Kučinska puiciskais Niklass un Rūdolfa Sprukuļa romantiskais Jūhans (abi pēdējie ir aktiermākslas 4. kursa studenti, kuri lieliski iekļāvušies savu «pieaugušo» kolēģu kompānijā).

Ļoti jauka loma ir Ievas Aniņas Melkersonu vecākā māsa Mālina, kurā aktrise atklāj savu sirsniņu, simpātisko personību,

turklāt var ļauties romantiskai aizrautībai ar vīru – Kasparu Aniņu pašpārliecinātā vietējā sirzulauzēja Kristera lomā. Pieaugušajiem – nepraktiskajam, savu darbu un savus bērnus mīlošajam Aināram Ančevska rakstniekam Melkeram, Sālsvārnas bodnieku pārim – apsviedīgajam Mārča Manjakova Nisem un Daigas Gaismiņas izdarīgajai ģimenes galvai Mertai, profesionālajam makšķerniekam – Jura Lisnera Sēdermanim, kurš īsti nezina, ko iesākt ar savu mazmeitu, Lauras Siliņas allaž mazliet izbrīnīto Stīnu, – galvenais uzdevums ir būt jaukiem, ko viņi arī godam veic.

JĀIZTĒLOJAS PAŠIEM

Par galvenajiem varoņiem skatuves laikā un piesaistītās uzmanības ziņā kļūst rudā (ar to vien jau viņa izceļas), puiciskā un ļoti zinošā sešgadniece – Agneses Budovskas Čorvena –, kura tur roku uz pulsa visam uz salas notiekošajam, un maigais, dzīvi kā bezgalīgu upi tverošais Igora Šelegovska septiņgadīgais Pelle Melkersons. Šo abu biedriskās un arvien tuvākās attiecības un viņu draudzība ar dzīvniekiem – Čorvenas sanbernāru Bocmani, Pelles trusīti un abu adoptēto ronīti – kļūst arī par sarežģījumu un gandrīz tragēdijas katalizatoru, kas liek zālē šņukstēt gan lieliem, gan maziem.

Bērnu teātrim nav šķirkļa Patrīsa Pavī teātra vārdnīcā, arī skatuves mākslas tulkojumu antoloģijā *Spriedzes lauki* tāds nav atrodams. Toties Nacionālās enciklopēdijas nodaļā *Teātris bērniem un jauniešiem*, ko veidojusi Ilze Kļaviņa, uzzinām, ka «20. gs. 70. gadu sākumā Francijā un vēlāk

citās valstīs nosaukums «teātris bērniem» tika nomainīts uz «teātris jauniem skatītājiem». Tas šķiet atbilstoši arī izrādei *Mēs, Sālsvārnas salas vasarnieki*, jo Lindgrēnes lasītāji jau paaudzēm par bērniem nav saucami, toties jaunība ir relatīvs, nevis relevants jēdziens.

Skatoties izrādē, ne mirkli nešķiet, ka tā nav adresēta man, kura bērnībā lasīja grāmatu pati un vēlāk to lasīja priekšā saviem bērniem. «Teātris bērniem, salīdzinot ar pieaugušo auditoriju, ir vairāk izjūtu un iztēles māksla, kur neiztrūkstoša ir izglītojošā komponente,» raksta Ilze Kļaviņa. Arī šai definīcijai Nacionālā teātra izrāde atbilst pilnībā, jo tā rit raiti, ir krāsaina, muzikāla un tajā visu laiku ir norises, kuras daļēji skatītājam jāiztēlojas (piemēram, LTV *Kultūrdevā* kāds ļoti jauns skatītājs uzjautrinājās, ka Tedijs, Fredijs, Niklass un Jūhans laivojot apmaldās miglā metru no salas – bet «patiesībā» viņi ir iepeldējuši dziļi jūrā, un šis tālums, vientulība, aukstums un migla ir jāiztēlojas). Un, protams, bērni uzzina ne tikai to, kādā laikā un apstākļos uzkrīt migla, kādas ir zviedru saulgriežu tradīcijas, salīdzinot ar mūsu Jāņiem, kāpēc lapsas ir bīstamas jēriņiem un trusiņiem, bet ronēniem ir jādzīvo jūrā, nevis Sālsvārnā. Viņi uzzina, turklāt ne didaktiskā, bet jaukā veidā, ka draudzība ir svarīgāka par naudu. Un tas nav maz. ■

MĒS, SĀLSVĀRNAS SALAS VASARNIEKI

Nacionālā teātra Lielajā zālē 30.XI plkst. 12 un 18, 28., 29.I plkst. 12, 31.I plkst. 18, 1.II plkst. 12 un 18, 2.II plkst. 12. Biļetes *Biļešu paradīzes* tīklā EUR 12–35